

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 45. Den 6 November 1802.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.

Peter Johan Monrad.

Justitsraad og Deputeret i det
danste Cancellie.

Justitsraad og Departements
Chef i det danste Cancellie.

Offentlig Foranstaltning.

(Forsættelse af Reglement og Anordning for Cathedral-
skolen i Odense.)

§ 25. Fastsætter Antallet af de ei til Studering bestemte Disciple, eller dem, der kun besøge enkelte Underviisninger, saaledes: "at de ei i nogen Klasse maae udgjøre meer end omtrent en Trediedeel af det hele Antal Disciple i Classen, hvilket aldrig maa være over 35". § 26. Skolepengene, der for alle Betalende uden Forskjel er eens, fastsættes til 20 Rdlr. aarligen, dog med den Indskrænkning, at, naar Forældre paa samme Tid have flere Børn i Skolen, betales der for
det

det andet kun 15 Rdlr., for det tredie 10 Rdlr., og for flere end tre intet. § 27. Alle Disciple, som hidtil uden Betaling besøgte Skolen, beholde dette Beneficium, saalænge de ikke selv gjøre sig uværdige dertil, for deres hele Skoletid; for Fremtiden fastsættes Tallet af dem, hvem det uden Betaling, de ovennævnte 2 Rdlr. undtagen, kan tilstedes at besøge Skolen, til 30. § 30. Stipendiaternes Antal fastsættes til 21, af hvilke 7 Disciple kunne nyde hver 20 Rdlr., 7 hver 35 Rdlr., og 7 hver 50 Rdlr. § 32. For den Latinskolens Disciple forhen paaliggende Kirkeopvartning, samt andre didhørende Syssler, ere de aldeles befriede, da disse Forretninger vilde være forbundne med for megen Hindring og Sinkelse i deres meer end forhen sysselsatte Skole- og Huusskiid. Men om Søn- og Helligdagene indfin- der den ene Halvdeel af Disciplene sig om Formiddagen, og den anden om Eftermiddagen i Kirken ved Begyndelsen af den offentlige Gudstjeneste, og have under Opsyn af een af Lærerne, hvilke heri fistes med hinanden. § 33. Angaaer den, ved Resolution af 21 Mai d. A., approberede Forberedelsesclasse *). § 34. Tiden til de tvende aarlige Examiners Holdelse fastsættes til Begyndelsen af April og October Maaneder. § 36. Angaaer Censuren over Examens Udsald, ved hvilken Charactererne efter et af Commissionen forelagt

Schea

*) See Collegial-Tidenden d. A. S. 626 = 627.

Schema skulle indføres i en Generaltabel, der hvergang tilligemed Indberetningen om Examens Indretning, og den paa hver Classes Prøvelse anvendte Tid, samt en Beretning om de derved tilstedeværende Inspectorer og Overlærere, indsendes til Overdirectionen. § 37. Angaaende Disciplenes Modenhed til at opflyttes i en højere Klasse, tilføies: "Ved at bedømme denne Modenhed har Skoleraadet at anvende den nøieste Omhu, og blot at afgjøre den efter egen Overbevisning, uden at tage mindste Hensyn paa Forældres eller Børgers usforstandige og paatrængende Fordringer"; og end videre bestemmes det angaaende Præmier af Bøger for udmærkede Disciple, "at disse Præmiebøger skulle tilkjendes af Overdirectionen." § 38. Angaaende den offentlige Prøve for dem, som skulle gaae til Universitetet, indeholder følgende yderligere Bestemmelser: "Den deles i en skriftlig og en mundtlig Prøve. Hiin gaaer forved denne, og bestaaer i Henseende til Sprogkundskaberne i nogle philologiske og Oversættelses Opgaver, en latinsk Prøvestiil og en dansk Udarbeidelse over et forelagt Thema; i Henseende til den i de videnskabelige Classer gjorte Fremgang, i Spørgemaal, hvoraf 2 i hvert enkelt Færefag udvælges af Skoleraadet, og under vedbørlig Opfigt udarbeides ligesom hine Opgaver." End videre: "Naar da paa samme Maade samtlige skriftlige Prøveudarbeidelser ere censurerede af Examens, Inspectorerne

og Skoleraadet, udbrager dette af de enkelte Censurli-
ster for begge Prøver, den skriftlige og den mundtlige,
den Character, der ved fleste Stemmer er tilkjendt hver
Candidat i hvert enkelt Fag. Disse Characterer indfø-
res i Protocollen, og bekjendtgjøres for Candidaterne;
de indføres ligeledes i hver Candidats Skoletestimonium,
for hvilket det hidtil sædvanlige betales, som tilfalder
Skolecassen; desuden trykkes de i Byens Avis. Ved
Indberetningen om denne Deel af den offentlige Exa-
men til Overdirectionen vedlægges de Dimitteredes skrift-
lige Udarbejdelser in originali." § 39. Til Skolebi-
bliothekets og det mathematiske, physiske og naturhistori-
ske Apparats Vedligeholdelse og Forøgelse bestemmes en
aarlige Sum af 600 Rdlr. § 43. Over alle Andrag,
Raadslagninger og Beslutninger i Skoleraadet holdes
en fortgaaende Protocol, som, naar Secretariatet ikke
udtrykkeligt skulde være een af Lærerne overdraget, Over-
lærerne, Rector undtagen, sjerdingaarsviis skiftes at
føre o. s. v. § 47. er overensstemmende med § 45
af Anordningen for Kjøbenhavns Cathedralskole, und-
tagen, at alle Indberetninger o. s. v. til Overdirectio-
nen gaae igjennem Skoledirectionen paa Stedet, af hvil-
ken ogsaa indsendes til Overdirectionen de befalede Af-
skrifter af Lærernes Indberetninger o. s. v.

(Slutningen følger.)

Forgivning.

Under 1ste October d. A. er, igjennem Rentekammeret, udfærdiget en Forordning, hvorved paabydes en aarlig Afgift af Besiddelse, Nytte og Brug af faste Eiendomme i Kongeriget Norge, Finmarkens Fogderie undtaget; dens Indhold er følgende: (Præmisserne ere de samme som i den, under samme Dato, udfærdigede og i denne Tidende forhen indførte Forordning for Danmark.)

I. Om Afgift af Jorder.

1) Afgiften skal svares af al matrikuleret og umatrikuleret Jord, være sig enten Selveiendom, Propriétaire, Bonde- og beneficeret Gods, eller Kjøbstædjord, og det uden Hensigt til den Frihed, et eller andet Jordbrug ellers kan have for enten alle eller en Deel af Hs. Majestæts andre Skatter.

2) Enhver Gaard, Gaardspart eller andet Jordbrug skal ansættes til den Værdie, som samme kan anses at gaae og gjælde, eller især med Hensyn til Udsæden, Avlen, det Antal Creature, som paa Jordbruget kan fødes, samt den Fordeel, deraf efter Veliggenheden kan udbringes, at kunne gaae og gjælde for efter de i Kjøb og Salg i Egnen almindelige Priser, beregne, saavidt lige Omstændigheder tillade det, efter et Middeltal districtsviis. Til at forhøje Værdien komme Jordbrugets Herligheder af Skov, forsaavidt den Leilindingen efter Loven tilkommende Hugst til halv Land

Kysk

Skylb eller Hugsten til fornødent Brændeved og Huns-
tømmer angaaer, Søter, og Søtergang, Qværne og
Møllebrug, Bøigdesauge, Fiskerie og deslige, i Betragt-
ning. Dog skal Værdien af Jordbrugene ikke anslaaes
saa høit, at den overstiger 1,200 Rdlr. pr. Skpd. Tunge,
1,000 Rdlr. pr. Spand Korn, 800 Rdlr. pr. Løb Smør,
og i Nordlands Amt 300 Rdlr. pr. 2 Bog Fisk, de
andre Landskylbs Sorter dertil reduceerte. Jorder i en
Omkreds af 1 a 2 Mile omkring Kjøbstæderne, som
maatte have en almindelig høiere Værd, undtages her-
fra, og kunne efter Omstændighederne ansættes høiere
indtil det dobbelte af det her bestemte maximum. Uma-
trikulerede Jordbruge ansættes efter deres Værdie i Lig-
hed med matrikulerede Jordbruge af samme Bestaenhed.
I øvrigt skal i Almindelighed til Værdiens Forhøielse
ikke regnes:

1. Bergbruge med dertil hørende Magaziner, Gruber,
Bærker, Ovne og deslige, da Hs. Majestæt ved en
anden Forordning nærmere vil bestemme, hvorvidt og
hvorledes Afgifter af Bergbruge blive at svare;
2. Den Fordeel, som ved forsynlig Hugst til Salg ha-
ves eller kan have af et Jordbrugs Skov;
3. Sæugbruge, hvorpaa Fjæres til Udskibning; og
4. Havfiskerie, som er fælles for alle.

Men Jordbruge, der ligge enten under Berggrube
eller

eller under Saugbruge, hvorpaa skjæres til Udskibning, ansees til Afgiftens Svarelse, som andre Jordbruge.

(Fortsættelsen følger.)

Blandede Efterretninger.

Deels med Hensyn til den Interesse, som enhver Efterretning om Udbredelsen af den for Menneskeslægten saa velgjørende Vaccination eller Koefoppe-Indpodning maa have, deels for nærmere at berigtige den i den Tidendes Nummer 37 Side 587 omtalte Foranstaltning med Vaccinemateriens Afsendelse til Grønland, meddeles følgende fra den administrerende Direction for den grønlandske Handel erholdte Efterretning om Anledningen til Vaccinationens Indførelse og dens Fremgang i dette saa langt afledes liggende Land:

Med de sidste Skibe, som i Aaret 1800 kom tilbage fra Grønland, indløb der til den administrerende Direction for den kongelige grønlandske og sarsisse Handel Efterretning om, at der, just ved bemældte Skibes Afgang fra Landet, havde yttret sig en smitsom Sygdom blandt Beboerne i en vis Deel af det nordre Inspectorat. Om Sygdommens Beskaffenhed erholdtes ingen fuldkommen Underretning; kun besvrygtes, at den kunde være Børnekopper, og den administrerende Direction tog deraf Anledning til, med de, næste Foraar, herfra afgaaende Skibe under 20 Mai 1801 iblandt andet at

til.

tillfende Chirurgen i Landet een af de bedste til den Tid udkomne Afhandling om Koekoppe-Indpodningen, for at gjøre ham bekendt med Opdagelsen. Brevene, som derefter indkom i Høsten 1801, bragte først fuldkommen Visshed om, at Sygdommen var Børnekopper og tillige Efterretning om de nærmere derved forekomne Omstændigheder. Sygdommen var nemlig begyndt i den sydligste Deel af Colonien Christianshaabs District, og efter al Sandsynlighed bleven tilbragt Landet ved nogle Gangflader, som en Grønlander, der var blandt de første, hos hvilke Sygdommen yttrede sig, havde hemmeligen tilhandlet sig ombord paa et engelsk Hvalfangerfisk. Den havde derpaa udbredet sig til Colonierne Egedesminde med omliggende Øer, Holsteenborg og Logen Rigurtursok, var og ved nogle reisende Grønlandere bragt til Colonien Jacobshavn, men blev der ved de Syges betimelige Afsondring, og andre hensigtsmæssige Foranstaltninger, strax standset. Ogsaa var Sygdommen, dengang Beretningerne afgik fra Landet, ophørt i det nordre Inspectorat, og der havdes Haab om, at den ligeledes i det søndre Inspectorat vilde blive indskrænket til de tvende nævnte Steder Holsteensborg og Rigurtursok. Disse erholdte Efterretninger om Forsætningen i Landet bleve strax ved Skrivelse af 29 Septbr. 1801 meddeelte det kongelige Chirurgiske Academie fra den administrerende Direction, som udbad sig Academiets gode Raad, og tillige under-

faste-

fastede det Sammes Betænkning, om det ei maatte være tilraadeligt at faae Koe-koppe-Indpodningen, der af de offentlige Tidender saaes at vinde alt mere Tillid, indført i Grønland. Akademiet svarede derpaa foreløbigen under 29 October næstester med Løfte, at ville i sin Tid meddele Directionen nærmere Underretning. Da Tiden til Skibenes Afgang i 1802 nærmede sig, blev dette ved Skrivelse af 24 Marts fra Handelens Side mælt det Akademiet, med tilføjet Begjering, at, hvis Vaccinationen fandtes tilraadelig, det da maatte være de til Tjeneste i Landet antagne Assistentere forundt at erholde Underviisning deri, for at kunne udbrede den til de Steder, hvor Chirurgens Nærværelse savnedes. Den 29 samme Maaned meddeelte Akademiet derpaa den lovede Betænkning, og Vaccinationen var iblandt de flere Forsigtighedsregler, som anbefalede til at standse Koppe-Epidemien. Ved Sammes velvillige Foranstaltning erholdt og en til Grønland udgaaende Chirurg Afgang til at gjøre sig nærmere bekjendt med Vaccinationen; ligeledes bleve Assistenterne Olrich, Heilmann, Ritter og Winding underviste af Hr. Stebuss, som dertil var formaaet af Akademiet, og ved ham forsynede med Vaccines materie, og fra Handelen med de til Operationen hørende Instrumenter.

Om det hele, som denne Sag betræffende var forhandlet imellem det kongelige chirurgiske Academie og
 Sam

Handelens administrerende Direction, bleve begge Handels-Inspecteurerne i Grønland under 2 April 1802 tilskrevne fra sidstnævnte Direction og instruerede om, ved deres bedste Medvirkning at disponere Grønlanderne til at antage det Redningsmiddel, som blev dem tilbudet.

Under 19 April 1802 erholdt den administrerende Direction igjennem Hr. Justitsraad og Raadmand Pontoppidan meddeelt et Antal Exemplarer af en fra Commissionen for Sundhedspolitiet udgivet trykt Afhandling om Vaccinationen med tilhørende Kobber, hvilke Exemplarer bleve med de Skibe, som endnu vare tilbage, afsendte til Fordeling ved Etablissementerne.

Om den Fremgang, Vaccinationen har havt i Grønland, giver efterstaaende Udskrift af den constituerede Inspecteur Motzfeldts Skrivelse, dateret Logen Godhavn den 7 Septbr. 1802, Underretning.

"Saasnart Chirurgus Lerch var ankommen, og jeg fra Hr. Lindberg havde modtaget Dupplicatet af Directionens Skrivelse under 2 April d. A., søgte jeg Leilighed til at tale med de fornemmeste Grønlandere paa Godhavn, om hvorledes Directionen har sørget for at forebygge, at ikke den farlige Koppesygdom oftere skulde anrette Ødelæggelse blandt Grønlanderne. Jeg beskrev dem derpaa, hvori Redningsmidlet (Vaccinationen) bestod, og dens besundne Virkninger, og til min Glæde befandt jeg dem alle villige til at betjene sig af dette velgjø-

velgjørende Redningsmiddel; dog havde de alle nogen Modbydelighed for at være de første, indtil jeg overtalede den mere oplyste og i alle Henseender meget flikkelige og brave Catechet Magnus Aronsen til at lade 2 af hans Børn vaccinere. Paa det ene af disse vilde Koefoppematerien, formodentlig fordi den havde taget nogen Skade paa den lange Overreise, ikke ret slaae an, men paa den anden noget ældre Dreng kom Koefopperne rigtig frem, og af den derved bekomne friske Materie ere nu omtrent 40 Personer, unge og gamle, vaccinerede med samme Held som i Danmark. Naar jeg i Høst reiser om Bugten, har jeg tænkt paa at lade Chirurgen følge med, dels for at forsyne Stæderne med de fornødne Medikamenter, og fornemmeligt for at vaccinere."

Ved det sydlige Inspectorat var der, saavidt Beretningerne derfra have, endnu ikke gjort Begyndelse med Indpodningen.

Efterat General-Land-Deconomies og Commerce-Collegium, igjennem det kongelige General-Toldkammer, havde modtaget en, Samme fra Præsidenten for Øresunds Toldkammer: Hr. Geheimeraad Numsen tilstillet, Indberetning, hvori han anmælder, at en dansk Skipper, N. S. Knap, paa en Reise til Frankrig har havt det Nheld at forlise i haardt Veir sit sørende Skib Anna Eli.

Elisabeth, tilhørende Cancellieraad T. Wiel af Frederikshald, ved hvilket Tilfælde Mandskabet useilbarligt vilde have tilsat Livet, dersom ikke en hollandsk Skipper Benjamin Peter de Jong af de Lemmes, i hollandsk Friesland, var kommen paa Siden af ham og ræddet de endnu levende 8 Mand af Mandskabet, ja endog søgt at rædde Skibet og Ladningen, hvorved han dog intet udrettede, men forliste et svært Tong; saa har Commerce-Collegium deraf taget Anledning til allerunderdanigst at forestille Hs. Majestæt denne Sag, og har det under 3 Novbr. allernaadigst behaget Allerhoifstamme, i Betragtning af bemældte Skippers ved denne Leilighed udviste ædelmodige Forhold imod danske Undersaatter, allernaadigst at tilstaae ham Guldmedallien med Paastrif: Fortjent.

(Fortsættelse af afgangne Grosserer Niels Brocks Testamente ic.)

V. Til Christianshavn og Kjøbenhavn fjærkes og gives ligeledes følgende Legata til gudelig og verdslig Brug, nemlig:

1) Til Friskolen No. 5 paa Christianshavn og dens Conservation for 12 faderløse eller moderløse, eller i Mangel af disse, andre fattige Familiers Børn, der at nyde Lærdom og Underviisning, gives Renterne af den Summa 2,000 Rdlr. som udbetales til de 2 Hrr. Præster og Pleie-Commis-

sio:

sionen ved vor Frelseres Kirke, der, i Mangel af at faae samme indsatte i den kongelige Kasse, besørger dem udsatte udi sikker asseureret Huuspandt, eller paa anden sikker Maade.

2) Til Christianshavns Frie eller Arbeidsskole i Sophiegaden, til dens Bedste og Vedligeholdelse samt Fremgang og Udvidelse udi Børnenes Christendoms Lære, Skrivning og Regning, item Haandgjærning, hvorved de i Tiden kan blive til Nytte for Staden, gives Renterne af 1,000 Rdlr.

3) Til Frue Kirkes Fattiges- eller Arbeidsskole gives Renterne af 1,000 Rdlr.

4) Til St. Nikolai Kirkes Arbeidsskole gives ligeledes 1,000 Rdlr.

5) Til Trinitatis Kirkes Arbeidsskole ligesaa
1,000 Rdlr.

6) Til Helligjæstes Kirkes Arbeidsskole iligemaade
1,000 Rdlr.

7) Til Gratistaskolen staaendes ligeledes 1,000 Rdlr.

8) Til vor Frelseres Sogns Fattigskole, til dens Bygning og Conservation, gives . . 1,000 Rdlr.
Hvilke, under 2den til 8de Post inclusive anførte legerede Summer udbetales til enhver især af fornævnte Skolers Curatorer og Foresatte, som besørge samme enten indsatte udi Kongens Kasse, eller paa anden sikker og lovsforsvarlig Maade udi gode asseurerede Eiendomme her i Staden.

9) Til Christianshavns Arbeids- og Pleiehuus, dets Understøttelse og Vedligeholdelse, gives, foruden forhen givne 5,200 Rdlr. (vide mit Gavebrev af 10 Septbr. 1794) Renterne af den Summa . . . 5,000 Rdlr. Da Stiftelsen ikke kan være trængende hertil, gives disse 5,000 Rdlr. i Pension til Enker, Enkemænd og Børn, a 40 og 50 Rdlr., med Condition, at der da indrettes til 2 gamle og stikkelige Koner eller Mænd, at de, ligesom efter min første Gave, kan hver faae et Kammer og Kjøkken for sig selv; saa og alt paa de Vilkaar, at dets Pleievæsen bliver holdet som det nu er; thi i anden Fald skulle mine og min sal. Kones Arvinger disponere over denne Capitals Renter til anden godelig Brug. Hvilken forberørte Capital udbetales til Pleie-Commissiønen for vor Frelseres Egen, som, om den ikke kan faaes indsat udi den kongelige Kasse, besørger samme paa lovsforsvarlig Maade udsat i gode asseurerede Gaarde og Huse her i Staden.

10) Til Efterlægts-Selskabets Skole gives den Summa 1,500 Rdlr. med den Forbeholdenhed, at mine og min sal. Kones Arvinger maae for Renterne indsatte 2 Børn i bemældte Skole til Underviisning.

11) Til Landhuusholdnings-Selskabet gives, til Bidrag til nyttige Præmier, Renterne af den Summa
500 Rdlr.

12) Til Naturhistorie Selskabet, i Forventning, at det undersøger og opdager sc. godt Vand, Sundheds Brøndvande inden Rigerne, godt Leer, Mergel med videre Reelitet og Nyttigt, gives Renterne af 500 Rdlr. (Fortsættelsen følger.)

Befordringer og Afgang.

Under det tydske Cancellie: Den 29 October er Agent G. Zoega i Rom befikket til ordentlig Professor i den gamle Historie og Archæologien, samt til første Bibliothekar ved Universitetet i Kiel. Den 30te ere de keiserlige Notarier, J. N. Lüders og J. F. S. Långmans i Altona, samt Underrets-Advocat J. H. Diedrichsen i Kiel, meddeelte Tilladelse at øve Notarial-Forretninger i Hertugdømmene.

Under Generalitetet: Den 29 October er Capitain v. Gelmunden, efter Ansøgning, afskediget fra det bergenhussiske Infanterie-Regiment med Majors Character og Pension, og, i Anledning deraf, characteriseret Capitain v. Fasting befikket til Compagniechef; Secondlieutenant v. Boehmann til Prem. Lieut. ved de Nationale; Sec. Lieut. v. Ravn forflyttet til Grenadeercompagnierne; Sec. Lieut. v. Hegelund af det leirdalske Compagnie ansat ved Regimentets Nationale; Fændrik v. Lind i hans Sted udnævnt til Sec. Lieut. ved det leirdalske Compagnie, og Fændrik à la suite v. Dahl til Fændrik ved Grenadeer-Compagnierne; Pre-

mier-Lieutenanterne v. Hemmert, af det kongl. Artillerie-Corps, og v. Onserud, af det sjællandske Inf. Reg., bemaadede med Capitains Character, resp. af Artilleriet og af Infanteriet; Sec. Lieutenanterne v. d. Osten af Dronningens Livregiment, v. Johannsen af Schlesvigske og v. Müller af det syenske Inf. Reg. forundte Premierlieutenants Character; Sec. Lieut. v. Weymar beffikket til Premierlieutenant, og den ved det altonaiske Grenadeer Jæger-Compagnie staaende Fændrif v. Lihme til Sec. Lieutenant, begge i det schlesvigske Jæger-Corps; Lieutenant Baron v. Ranzau udnævnt til Adjutant ved Livgarden til Hest; Sec. Lieut. J. v. Hanson afgaaet fra det danske Livregiment for at ansættes ved Landeværnet. Ved Kiøbenhavns borgerlige Militaire er Stabs-Captain Lassen beffikket til Divisions-Major; Stabs-Capitainerne Gamst og Elsen til Capitainer og Compagnie-Chefer, den første for Klædeboe og den anden for Rosenborg-Compagnie; de characteriserede Stabs-Capitainer Ritter og Junck til virkelige Stabs-Capitainer; Sec. Lieutenanterne Wieck og Helgerud til Premier-Lieutenanter; Fændrifkerne Eller og Klemmer til Sec. Lieutenanter; Fændrifkerne à la suite Jessen og Klein til virkelige Fændrifker, og Commandeersergeanterne M. Westrup og C. Madsen til Fændrifker à la suite. Den til Amtmand i Eismar beffikede Capitain og Compagnie-Chef ved Kongens Livjæger-Corps, Kammerjunker Grev Holck, afgaaet fra Corpset.